

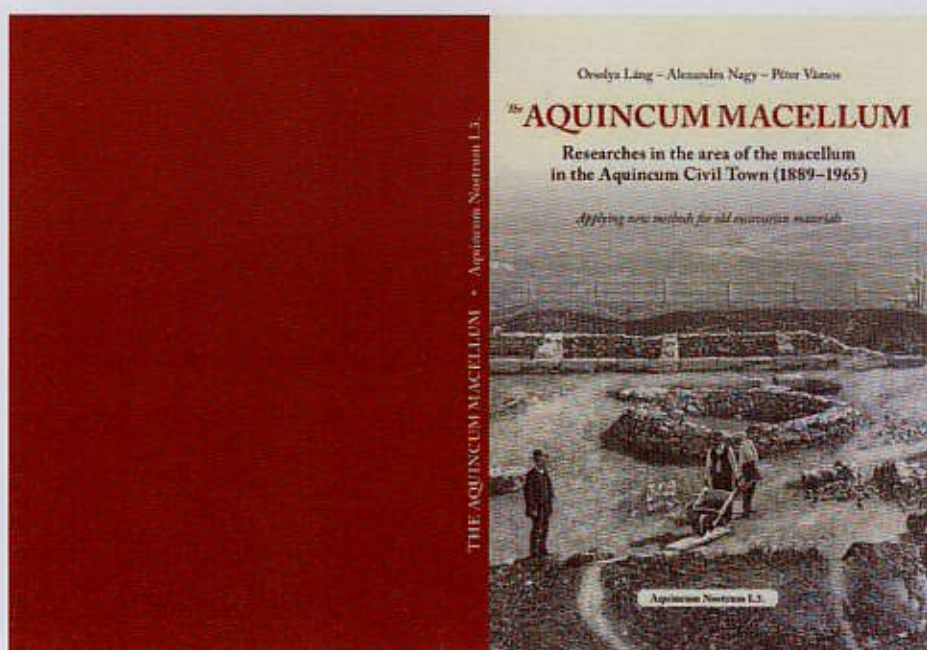
„The Aquincum macellum. Researches in the area of the macellum in the Aquincum Civil Town (1889-1965)”

*(„Perióduskutatások az aquincumi polgárváros macellumának területén (1889-1965)”
Új módszerek alkalmazása régi feltárások anyagainál)*

**Anyagközlő publikáció az Aquincum Nostrum sorozatban
(I. sorozat, 3. kötet)**

Szakmai beszámoló

Az Aquincum Nostrum sorozatban megjelentetett angol nyelvű új kötet, „*The Aquincum macellum. Researches in the area of the macellum in the Aquincum Civil Town (1889-1965)*” című anyagközlő publikáció egy korábban megindított sorozat folytatása, amelynek célja az Aquincumi település-együttes leletanyagainak részletes, tudományos igényű feldolgozása. Ez a mostani tudományos kiadvány módszerében új, mivel korábbi feltárások modern módszerekkel történő feldolgozását követi (SE rendszer, Harris – mátrix). A munka igazi jelentőségét az adja, hogy a kötet egy igen jelentős aquincumi épület (piacépület, *macellum*) évszázadokon átnyúló (1889 óta kutatják) ásatásait foglalja össze és így régi adatokból tudott új információkhoz jutni.

A kötet borítója

A munka alapját egy korábbi szakdolgozat jelentette, a mostani kötet egyik szerzőjének tollából (Láng O.), amelyhez kiegészítésként kerültek a területen végzett további ásatások terepi megfigyelései és régészeti leletanyaga: 1889. évi kutatás (Kuzsinszky Bálint), 1929. évi kutatás (Nagy Lajos); 1960-62. évi ásatások (Kaba Melinda), 1965. évi ásatás (Póczy Klára).

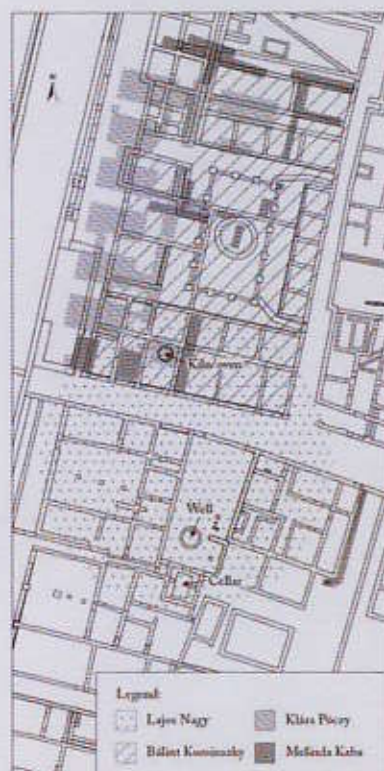

Fig. 3. Excavated areas of the maecellum between 1882 and 1965

century AD. A few years later, completing this work, the author published the architectural part of her thesis, dealing with the definition and the origin of the word *maecellum* too³¹. This publication also concerns the problem of the typology of *maecella*³² and the author got to the conclusion, that the Aquincum building could belong to J. B. Ward-Perkins' so-called Romano-African, or *tholo*-type³³ with thirteen close analogies, listing them in

31 T. Láng 2003, 163–204.

32 The most important researches carried out on the typology of Roman warden buildings: De Ruyt 1983, 286–301; Gaggiotti 1989, 784–787; Nelson 1973, 171–176.

33 Ward-Perkins 1970, 15–16.

geographical order: Pannonia Superior (Carnuntum); Italy (Roma, Pompeii, Neapolis, Puzosi, Morgantina); Asia Minor (Aezani, Perge, Side, Sagalassos); Africa (Leptis Magna, Hippo Regius, Cuicul)³⁴. The so-called *Cosinius-maecellum* in Cuicul is particularly important as this seems to be the closest analogy to the Aquincum building, based on its ground-plan and size (Cuicul: 924 m²; Aquincum: 1316 m²).

Further, epigraphical research was carried out on the possible builder of the *maecellum* in Aquincum (the building inscription is missing though): taking into consideration the possible date of the construction (middle of the 3rd century AD), the builder (L. Cosinius Primus) of the closest analogous building in Cuicul and the family tree reconstructed from all the 103 inscriptions concerning family members from all over the Roman Empire, the Aquincum building could be connected to the North African *Cosinius* family; namely to P. Cosinius Felix, *legatus augusti pro praetore* of Pannonia Inferior between AD 249–253.³⁵

The present work grew out of the above described MA thesis and the articles on the architectural and epigraphical results, but this time as a team work: now, the aim of the authors is to synthesize all the available excavation data, starting from the excavations of Bálint Kuzsinszky and L. Nagy, to the unvaluated documentations and finds from the excavations between 1960 and 1965, trying to determine the phases and history of the building, the function of the rooms and valuate the finds. Last but not least, an attempt is made to fit all these information into the topographical framework and building history of the Aquincum Civil Town.

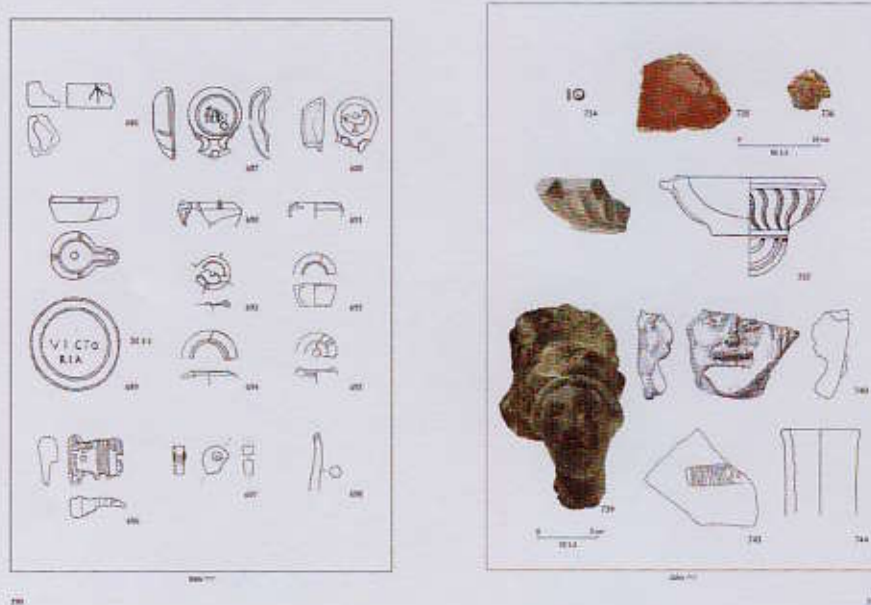
Excavation materials evaluated in the present work (Fig. 3):

YEAR	EXCAVATOR	AREA
1882–84	Bálint Kuzsinszky	Western part of the maecellum
1929	Lajos Nagy	Southern part of the maecellum
1960–62	Melinda Kaba	Southern corner of <i>tabernae</i> and western wing of the maecellum, <i>tholos</i> , area north of the maecellum (Furnace Augustus street, location of Great Bath)
1965	Klára Póczy	Western, southern and northern parts of the maecellum

34 Cf. Hamdouni also lists here the *maecella* of Thugga, Bulla Regia, Mastra, Annomara, Thubara, Nuzaidjaros and Thubia even though the presence of a *tholos* in the complexes is questionable: Hamdouni 2009, 31.

35 T. Láng 2007, 817–830.

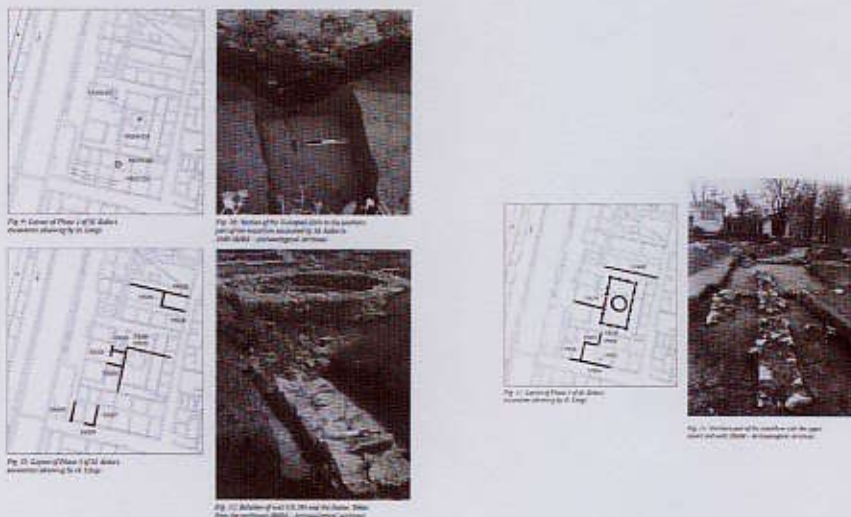
A feldolgozó munka során elsőként a terület kutatástörténetét tekintettük át, majd az egyes, fent említett ásatások dokumentációit dolgoztuk fel, szétválasztva az egyes kutatók által meghatározott építészeti periódusokat (Láng Orsolya munkája). Külön foglalkoztunk a területre lokalizált fazekesműhely problémájával, illetve ezt követte a leletanyag anyagfajtánként történt feldolgozása, módszertani ismertetéssel együtt (Nagy Alexandra és Vámos Péter munkája). A munkát a *macellum* építészeti és régészeti szempontú kiértékelése és a kinyert következtetések levonása zárja (Láng Orsolya munkája), irodalomjegyzékkel, a tárgyak teljes körű katalógusával, az ásatási egységek listájával és a leletek tábláival (rajzok, fotók). Az alapvetően fekete– fehér kiadású kötet végén színes táblák is találhatók, a jelentősebb leletek ismertetéséhez.

Táblaképek a leletek rajzaival és fotóival

A feldolgozás során vált egyértelművé az az új információ, hogy a későbbi piacépület alatt is megtalálható a Kr.u. 1. század végére keltezhető falusias település (*vicus*) néhány objektuma, illetve, hogy már a 2. századtól számolni lehet épületekkel a területen. A fazekasműhely lokalizálása és a leletanyag pontos lelőhelyekhez kötése a korai feltárások esetén problémásnak bizonyult, de a kutatómunka alapján ma már többé – kevésbé biztosnak tekinthető, hogy a 3. század közepe előtt is állt már egy ipari – kereskedelmi célú

épületegyüttes a területen. A *macellum* építése a 3. század közepére tehető, míg pusztulása a század közepére, legfeljebb a 4.század elejére keltezhető. Ez utóbbi szintén új eredménynek tekinthető.

Építési periódusok az 1960-62. évi ásatás területén

A 198 oldalas munka jelentőségét reményeink szerint az is fokozza, hogy angol nyelven jelent meg, így a *macellum* nemzetközi kutatások számára is témává válhat.

Összeállította: Láng Orsolya